

בעניין: מאיר גבאי - אשדוד

נגד

תנועת הליכוד

החלטה

לפנינו עתירה של מר מאיר גבאי, חבר מועצת סניף הליכוד באשדוד, הדורש לבטל את הליך הבחירות לתפקיד יו"ר הנהלת הסניף ולהכריז עליו כיו"ר, משום היותו מועמד יחיד.

שני מועמדים היו בסניף הליכוד באשדוד לתפקיד יו"ר הנהלת הסניף, מר גבאי ומועמד נוסף, אשר הסיר את מועמדותו. על אף שמר גבאי נותר המועמד היחיד, אגף הארגון קיבל החלטה לקיים בחירות לתפקיד יו"ר הנהלה, כאשר לחברים ניתנו שתי אפשרויות – להצביע בעד, או להצביע נגד או להימנע מהצבעה.

בעת שהתקבלה ההחלטה של אגף הארגון, לא ניתן היה לעתור נגדה לבית הדין, מכיוון שלא היה בית דין מתפקד. משכך, נערכו הבחירות. בבחירות אלה הצביעו בעד מר גבאי כארבעים חברים ונגדו כשמונים.

לטענת מר גבאי, הבחירות התנהלו בצורה לא תקינה. טופסי הצבעה לא היו בקלפיות, אלא ניתנו למצביעים על ידי וועדת הקלפי, כאשר כל חבר מקבל טופס הצבעה אחד. מספר הטפסים היה מוגדל וחברי מועצת הסניף, שרובם הנם עובדי עיריית אשדוד, קיבלו טפסי הצבעה מסומנים מעסקנים שעמדו בסמוך לקלפי, ונדרשו לשלשלם למעטפה ולהחזיר את הטופס הריק שקיבלו מוועדת הקלפי, כדי לוודא ששלשלו לקלפי את הטופס המסומן שקיבלו מראש.

שמענו את היועץ המשפטי של התנועה, עו"ד הלוי, את מר רפי דואק מ"מ ומנהל האגף המוניציפאלי וכן את מר איתמר דוננפלד, האחראי על עריכת הבחירות בסניפים.

היועץ המשפטי ומר דואק העידו באופן חד משמעי, כי הצבעה לתפקידים של יו"ר מועצת הסניף, יו"ר הנהלה ודומיהם מתקיימת גם כאשר יש מועמד יחיד, שאזי החברים מצביעים בעד או נגד המועמד, ואך בתקופה האחרונה נערכו כארבעים הצבעות כאלה.

מר דוננפלד תיאר בפנינו את אופן עריכת הבחירות. לדבריו, וועדת הקלפי נותנת לכל אחד מן המצביעים טופס הצבעה אחד, שבו המצביע מסמן את בחירתו מאחורי הפרגוד, שם את הטופס במעטפה החתומה על ידי חברי וועדת הקלפי ומשלשל את המעטפה לקלפי. טופסי הצבעה לא היו נגישים לכל והייתה כמות מוגבלת של הטפסים, כאשר מועמדים קיבלו מספר טפסי לדוגמא לפני ההצבעה.

שתי טענות בפי מר גבאי: ראשית, לא היה מקום לערוך בחירות מקום שיש מועמד אחד. שנית, טוהר הבחירות נפגע עת אנשי וועד העובדים בעירייה הביאו לחברי מועצת הסניף שחלקם הלא מבוטל הינם עובדי העירייה, התלויים בהם לפרנסתם, טפסי הצבעה מסומנים מראש ודרשו מעובדי העירייה להחזיר להם טפסים ריקים שאלה קיבלו מוועדת הקלפי.

לעניין טענתו הראשונה של מר גבאי, התלבטנו בה מעט. מחד, ישנם לא מעט גופים נבחרים, אשר בהם במצב של מועמד יחיד, או מספר המועמדים כמספר הווק נציות, לא נערכות בחירות. דוגמאות רבות של הסדרים כאלה הביא העותר בעתירתו. מנגד, קיימות דוגמאות הפוכות לא מעטות כאשר גם במקרה של מועמד יחיד נערכות בחירות בהן הבוחרים מתבקשים להצביע בעד או נגד המועמד. לדוגמא, סעיף 9(ד) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש רשות וסגניו וכהונתם) תשל"ה-1975 קובעי כי במקרה של מועמד יחיד, המועמד ייבחר אם מספר הקולות שניתנו בעדו יעלה על מספר הקולות שניתנו נגדו.

שתי השיטות הן אפוא אפשרויות ולכתחילה ראוי היה שהחוקה תבחר באחת מהן. אולם, מקום שהחוקה שותקת, איננו יכולים להתעלם מן התוכן בו מילאה המציאות התנועתית את הלקונה. מנהג התנועה, ונאמנים עלינו דבריו של מר דואק בעניין זה, הוא שבמקרה של מועמד יחיד לתפקידים שונים בסניפים נערכת הצבעה בה החברים מתבקשים להצביע בעדו או נגדו. מנהג זה השתרש בתנועה ולא קמו עליו עוררין. אין זה הליך מיוחד שהומצא בשביל הסניף באשדוד, אלא זהו הליך מקובל, כך נהגו לאורך זמן בכל הסניפים. במצב זה איננו סבורים שיש מקום להתערב ולעקור את המנהג שהשתרש בתנועה. מנהג זה אינו נוגד את החוקה ואינו עומד בסתירה לעקרונות היסוד של הדמוקרטיה התנועתית. בנסיבות אלה, אין בדינו להיעתר למבוקשו של מר גבאי. ההחלטה לקיים הצבעה בעד או נגד מועמד יחיד מיוסדת על אדני המנהג ולכן אין בדינו לקבוע שאינה כדין.

שונה המצב ביחס לאופן עריכת הצבעה. שמענו טענות קשות בדבר השפעה בלתי ראויה על מצביעים, תוך שאנשי וועד העובדים של העירייה נותנים לעובדי העירייה חברי מועצת הסניף טפסים מסומנים, ודורשים מהם להשיב לאנשי הוועד טפסי הצבעה ריקים שקיבלו מוועדת הקלפי.

טענות אלה לא נסתרו על ידי המשיבים, ולא ערכנו בירור עובדתי מעמיק בעניין. לו היה לביטול ההצבעה תוצאה אופרטיבית משמעותית, היה ראוי לדרוש תשתית עובדתית איתנה המוכיחה כי היו אי סדרים, אשר הייתה להם השפעה של ממש על תוצאות הבחירות. אולם, בענייננו, בין כך ובין כך יהא צורך לערוך הצבעה חוזרת לתפקיד יו"ר מועצת הסניף, כי המועמד היחיד לא נבחר.

שמענו מאחראי על ארגון הבחירות מר איתמר דוננפלד, כי לא היו טפסי הצבעה בקלפיות, וכי כל מצביע קיבל טופס הצבעה מוועדת הקלפי. מר דוננפלד הסביר, כי הדבר נעשה מכיוון שבעבר היו

ניסיונות לפגוע בעריכת הבחירות על ידי הוצאת כל מלאי הטפסים מן הקלפי. שמענו גם, כי מספר הטפסים היה מוגבל וכי המועמדים קיבלו מספר טפסים לדוגמא לפני הבחירות.

דעתנו היא, כי הבחירות במתכונת שנערכו, יכול שיצרו חשיפה לסכנת פגיעה בחשאיות הבחירות ולהשפעה בלתי הוגנת על הבוחרים. כאשר אין טפסי הצבעה בקלפי, מספר טפסי ההצבעה מוגבל, והמצביעים מקבלים טפסי הצבעה מוועדת הקלפי, קיימת סכנה כי המבקש לפגוע בחשאיות הבחירות יכול היה לצייד את המצביעים הסרים למרותו בטפסים מוכנים ומסומנים מראש (לשם כך צריך טפסים ספורים בשביל המצביעים הראשונים) ולדרוש מהם להחזיר לו את הטפסים הריקים שקיבלו מוועדת הקלפי. זו שיטה פסולה, שבהתקיימה הופכת את חשאיות הבחירות וטוהרן לטרף קל לעסקנים כוחניים. זו אינה שיטה ראויה לתנועה שחרטה על דגלה את ההשתתפות החופשית של החברים בהחלטות התנועתיות. השתתפות חופשית, פירושה גם חשאיות ההצבעה במקרי הצורך, מכיוון שבמצבים מסוימים רק הצבעה חשאית עשויה להיחשב להצבעה חופשית.

לאחר ששמענו את טענות הצדדים שנכחו בדיון, שוכנענו, כי שאלת טוהר הבחירות שנערכו לתפקיד יו"ר הנהלת הסניף באשדוד אינה נקייה מספקות, וזאת בלשון המעטה. המתכונת שבה נערכו הבחירות היה בה כדי לאפשר פגיעה חמורה בחשאיותן ובטוהרן. לו היתה להחלטה בדבר ביטול הבחירות הרת-גורל, יתכן כי היינו דורשים להשלים את התשתית הראייתית הן בדבר היקף הפגיעה שהיתה בפועל בחשאיות הבחירות והן בדבר השפעתה על תוצאותן. לאור העובדה שממילא יהיה צורך לערוך בחירות חוזרות לתפקיד יו"ר הנהלת הסניף, אנו מקבלים את העתירה במובן זה, שאנו מצהירים כי הבחירות שנערכו לא היו תקינות ונקיות מחשש לפגיעה בטוהרן, חשאיותן וחופשיותן. אשר על כן תתקיימנה בחירות חוזרות לתפקיד יו"ר הנהלת הסניף באופן הבא: ראשית תתקיים הצבעה חוזרת בעד ונגד מועמדותו של מר מאיר גבאי לתפקיד זה. רק אם המועצה תחזור ותצביע נגד מועמדותו תתקיימנה בחירות חדשות.

מקווים אנו, כי הלקחים יילמדו והבחירות החוזרות, כמו בחירות דומות בעתיד ייערכו במתכונת שלא תאפשר פגיעה בחופשיותן, חשאיותן ובטוהרן.

יעקב מצא, עו"ד

חבר בית הדין

מיכאל קליינר, עו"ד

נשיא בית הדין

יצחק בם, עו"ד

חבר בית הדין

